

КАМПЕТЭНЦЫІ БУДУЧАГА ПЕРАКЛАДЧЫКА І ІХ УДАСКАНАЛЕННЕ

Жукава Ю.А.

Беларускі дзяжаўны ўніверсітэт

Анатацыя. Сучасны перакладчык павінен не проста валодаць сфарміраванымі ў яго свядомасці пэўнымі ведамі, ўменнямі і навыкамі, але і быць здольным прафесійна выкарыстоўваць іх у працэсе выканання перакладчыцкай дзейнасці. Гэта мяркуе наяўнасць у яго адпаведных кампетэнцый, якія павінны сфарміравацца пад час навучання.

Ключавыя словы: прафесійная кампетэнцыя, перакладчыцкая дзейнасць, камунікацыя, самастойная работа.

Прафесійная кампетэнцыя перакладчыка – дастаткова шматмернае паняцце, якое разумее ўменне перакладчыка ажыццяўляць міжмоўную і міжкультурную камунікацыю. У якасці ўдзельніка моўнай камунікацыі перакладчык захоўвае ў сваёй памяці веды аб сістэме, норме, узусе мовы, будзе выказванні, выкарыстоўваючы пэўныя наборы моўных адзінак у розных сферах камунікацыі. Перакладчык павінен валодаць моўнай кампетэнцыяй у галіне моў, якія ўдзельнічаюць у працэсе перакладу.

Валоданне камунікатыўна-кагнітыўнай кампетэнцыяй мае на ўвазе разуменне агульнага і спецыфічнага ў маўленчых паводзінах удзельнікаў перакладчыцкага акту, уменне прагназаваць мэту перакладчыцкага акту і здольнасць пабудаваць сваю перакладчыцкую стратэгію.

Перакладазнаўчая кампетэнцыя – валоданне ведамі аб асаблівасцях працэсу перакладу, нарматыўных патрабаваннях, якія прад'яўляюцца да перакладу і яго якасці.

Аперацыйная кампетэнцыя мяркуе валоданне тэхналогіяй перакладу, уменнямі ажыццяўляць усвядомлены выбар перакладніцкага рашэння. Перакладчык павінен умець правесці перадперакладчыцкі аналіз зыходнага тэксту, пасляперакладчыцкае рэдагаванне і кантрольна-літаратурнае рэдагаванне перакладзенага тэксту.

Інструментальная кампетэнцыя прадугледжвае валоданне ведамі аб лічбавых інструментах перакладчыка, пошукавых электронных рэсурсах, праграмах і платформах, якія прымяняюцца ў перакладчыцкай дзейнасці.

Агульнакультурная кампетэнцыя мае на ўвазе наяўнасць ведаў у разнастайных галінах (гісторыі, эканоміцы, палітыцы, культуралогіі, юрыспрудэнцыі, медыцыне, мастацтве, і інш.).

Міжкультурная кампетэнцыя прадугледжвае забеспячэнне супрацоўніцтва ў працэсе міжкультурнага ўзаемадзеяння.

Дыскурсіўная кампетэнцыя перакладчыка разумеецца як «гатоўнасць і здольнасць успрымаць і разумець вусна-моўны дыкурс суб'ектаў зносін, якія належаць да розных культур, у адзінстве ўсіх яго складнікаў (моўнай, невербальнай, індывідуальна-асобаснай, жанравай, інтэрактыўнай, сацыякультурнай, падзейнай). пры апоры на кантэкст і трансляваць яе ў адпаведнасці з сітуацыяй зносін і нацыянальна-культурнымі асаблівасцямі яе афармлення, структуравання, рэалізацыі (выбар адпаведных моўных і нямоўных сродкаў у рамках жанру, функцыянальнага стылю, рэгістра, сітуацыі зносін) пры ўмове неабходнай адаптацыі да прымаючай культуры» [1].

Прафесійная кампетэнцыя перакладчыка ўключае асабістыя характарыстыкі. Пераклад - складаны від разумовай дзейнасці, які патрабуе ўмення хутка пераключаць увагу, пераходзіць ад адной мовы да іншай, ад адной культуры да другой. Перакладчык павінен умець

засяродзіцца і мабілізаваць патэнцыял, бо менавіта ён нясе поўную адказнасць за якасць працы.

Падрыхтоўка перакладчыкаў патрабуе вырашэння пэўнага комплексу задач. Неабходна засвоіць тэрміналогію прадметнай сферы на дзвюх мовах. Для гэтага студэнтам прапануюцца лексіка-перакладчыцкія заданні. Немалаважную ролю адыгрывае правільна арганізаваная самастойная работа, якая садзейнічае актыўнай жыццёвай пазіцыі, матываванасці, стымульнае пазнавальную цікавасць да прафесіі, развівае творчы патэнцыял студэнтаў, пры гэтым дапамагае індывідуалізацыі адукацыйнага працэсу [2]. Праца ў малых групах і парная праца па праверцы і рэдагаванні перакладаў таксама стымульнае студэнтаў да ўдасканалення навыкаў. Тыповымі памылкамі з'яўляюцца праблемы спалучальнасці, якія выпраўляюцца пры карпатлівай працы з моўнымі карпусамі і складаннем гласарыя. Часта сустракаюцца стылістычныя памылкі, пазбегнуць якіх магчыма чытаючы тэксты розных жанраў, стыляў на роднай і няроднай мове. Практычная дзейнасць з выкарыстаннем атрыманых ведаў і тэрміналогіі пэўнай прадметнай вобласці можа праводзіцца ў парах і невялікіх групах, каб максімальна наблізіць сераду навучання да рэальнага жыцця. Падтрыманне прафесійных навыкаў перакладу і іх удасканаленне набываюць асноўнае значэнне ў самастойнай рабоце перакладчыка.

Такім чынам, фармуючы, развіваючы, удасканальваючы прафесійныя перакладчыцкія кампетэнцыі, выкладчык і студэнт павінны быць накіраваны на гатоўнасць спецыяліста да прадуктыўнай і эфектыўнай перакладчыцкай дзейнасці ў розных прафесійна значных сітуацыях пры бесперапынным удасканаленні вышэйпералічаных кампетэнцый.

Спис літаратуры

1. Кузьмина Л. Г. «Компетенция переводчика»: содержание и структура // Вестник Воронежского государственного университета. – 2022. – № 3. – С. 65 – 69.

2. Лупачева, Т. А. Самостоятельная работа как средство совершенствования навыков письменного и устного перевода // Вопросы методики преподавания в вузе. – 2020. – Т. 9. – № 33. – С. 70 – 79.